

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นการพัฒนากำลังคนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือด้านอื่น ๆ และแม้ว่าการศึกษามีเป้าหมายสุดท้ายในตัวเอง แต่ก็ยังเป็นมรรควิธีที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ (ขุนทอง ภูมิวิเกื่อน, 2527: 7) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นับว่าเป็นการศึกษาระดับกลางที่มีความสำคัญ ในการผลิตกำลังคน เพื่อพัฒนาประเทศได้มากที่สุด เพราะการศึกษาในระดับนี้ช่วยให้ประชาชน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการทำงาน และมีความสามารถในการประกอบอาชีพ สนใจใฝ่หาความรู้ตลอดชีวิต ดังที่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ใ้บัญญัติไว้ใน บทที่ 3 หมวดที่ 3 ข้อ 29 ว่า "เนื้อหาสาระกระบวนการเรียนรู้เน้นในทุกชั้นให้จบในตัวเอง ทุกระดับ ต้องการให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรักการทำงาน" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520: 9-10) มัธยมศึกษายังเป็น การศึกษาในระดับที่พัฒนาความรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ สำหรับผู้ที่ต้องการจะศึกษาในระดับสูงขึ้นไปอีกด้วย

ประชากรซึ่งเป็นกำลังสำคัญ และทำให้เกิดคุณภาพในการพัฒนาประเทศส่วนใหญ่ เป็นผู้ผ่านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นพื้นฐาน หรือผ่านการศึกษาในระดับสูง คือ ระดับอุดมศึกษา แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่ออกไปประกอบอาชีพมีจำนวนมากกว่า คือ ในจำนวนร้อยละ 46 ของประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมฯ จะมีโอกาสจบการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 27 แต่ในจำนวนร้อยละ 3.4 ของประชากรที่อยู่ในกลุ่มอายุเดียวกัน ที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะมีโอกาสเรียนจบเพียงประมาณร้อยละ 3 เท่านั้น (สำนักงาน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารอักษำเนา : 2) จึงนับว่าการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากในการผลิตประชากรส่วนใหญ่ให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศ

ทั้งนี้รัฐได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาครั้งใหญ่ เช่น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นผลทำให้มีการเปลี่ยนจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง ตลอดจนวิธีดำเนินการสอนและการประเมินผล เปลี่ยนทิศทางจากการขยายตัวทางค่านปริมาณไปเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในปัจจุบัน จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพุธที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2529 ข้อ 2.4 ว่าจะปรับปรุงโครงสร้างระบบการบริหารและจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทให้มีเอกภาพ ประสานนโยบาย และระดมปฏิบัติจะสนับสนุนให้สถานศึกษา และหน่วยงานใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพสูง และจะกระจายอำนาจและมอบอำนาจการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา เพื่อสามารถจัดการศึกษาสนองตามความต้องการของท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากยิ่งขึ้น (สยามรัฐ, ฉบับ 27 สิงหาคม 2529 : 3)

การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน จึงนับว่ามีความสำคัญและยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้น เป็นภาระให้ผู้บริหารการศึกษาต้องใช้ความสามารถในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน การบริหารของผู้บริหารก็คือ พฤติกรรมอย่างหนึ่งของการตัดสินใจสั่งการ (วิญญู สาร, 2522 : 105) ดังนั้นภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารก็คือ การตัดสินใจสั่งการ การบริหารงานจะประสบผลสำเร็จได้ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจสั่งการ เพราะการตัดสินใจสั่งการ เป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากรต่าง ๆ การตัดสินใจที่ย่อมมีผลกระทบต่อบุคลากรในหน่วยงาน อาจทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน หรือเกิดความขัดแย้งที่จะทำให้เกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ การตัดสินใจ

สั่งการของผู้บริหารโรงเรียน จะมีผลกระทบต่อโรงเรียนโดยส่วนรวม มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไต่บังคัมภีร์วิชา ส่งผลไปถึงนักเรียน และในบางกรณีจะมีผลไปถึงชุมชนในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชน ทั้งนี้การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารจึงสมควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการนั้น เพราะนอกจากจะทำให้การตัดสินใจแม่นยำ เนื่องจากมีข้อมูลกว้างขวางแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ในการบำรุงขวัญและช่วยให้ผู้ไต่บังคัมภีร์วิชาการร่วมมือกับผู้บริหารมากขึ้นในการปฏิบัติงาน (ภิญโญ สาธร, 2526: 213-214) ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา การที่อำนาจการตัดสินใจใด ๆ ของผู้บริหารจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่เป็นผู้ตัดสินใจอย่างเดียว แต่ต้องขึ้นกับอาจารย์ที่เป็นผู้ไต่บังคัมภีร์วิชา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติทั้งหลายอีกด้วย ทั้งนี้ผู้บริหารควรจะต้องแบ่งอำนาจการตัดสินใจให้กับส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียน Herbert A. Simon (อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2523: 176) กล่าวถึงอำนาจชนิดนี้ว่าเป็นอำนาจการตัดสินใจรวม (Composite Decision) และให้หลักเกณฑ์ไว้ว่า การตัดสินใจใด ๆ ภายในองค์การหาใช่เป็นภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นไม่ นอกจากนั้น Norman Naier (อ้างถึงใน สมยศ นาวิกาน, 2525: 149) ให้ทัศนะว่าการตัดสินใจจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าคนที่เกี่ยวข้องยอมรับการตัดสินใจนั้น

จากความสำคัญดังกล่าว เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริหารว่า ในงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคลากรในโรงเรียน งานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงินและการให้บริการ งานกิจการนักเรียนนั้น ในแต่ละงานต้องการให้อาจารย์เข้าร่วมในการตัดสินใจสั่งการในระดับใด และต้องการทราบความคิดเห็นของอาจารย์ว่าต้องการเข้าร่วมในการตัดสินใจสั่งการในงานดังกล่าว แต่ละงานในระดับใด ผลของการวิจัยจะช่วยให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การตัดสินใจสั่งการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารว่า มีความต้องการที่จะให้อาจารย์

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการมากน้อยเพียงใด

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ว่า มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการมากน้อยเพียงใด

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร และอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาและวิจัย เฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 6 เท่านั้น

2. ศึกษาและวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ

2.1 ความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการด้านการบริหารงานวิชาการ

2.2 ความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการด้านการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน

2.3 ความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการด้านการบริหารงานที่เกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2.4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการด้านการบริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงินและการให้บริการ

2.5 ความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน

ศึกษาและวิจัยความคึกเห็นเกี่ยวกับความข้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
สั่งการ ของอาจารย์ โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามแบบพฤติกรรม
ของผู้นำของ Robert Tannenbaum และ Warren H. Schmidt (อ้างถึงใน
อรุณ ภัทรธรรม, 2527: 190) ดังนี้คือ

1. ผู้บริหารตัดสินใจเอง และมอบหมายให้อาจารย์ปฏิบัติ
2. ผู้บริหารตัดสินใจเอง และชี้แจงให้อาจารย์ยอมรับผลการตัดสินใจ
3. ผู้บริหารตัดสินใจเอง และขอทราบความคึกเห็นของอาจารย์
4. ผู้บริหารตัดสินใจเอง และพร้อมจะปรับแก้ความคึกเห็นของอาจารย์ได้บ้าง
5. ผู้บริหารยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากอาจารย์ก่อนที่จะตัดสินใจ
6. ผู้บริหารร่วมกับกรรมการหรือกลุ่มอาจารย์ทำการตัดสินใจ
7. ผู้บริหารมอบให้อาจารย์ทำการตัดสินใจในขอบเขตที่กำหนด

นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย

1. การตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การเลือกทางปฏิบัติที่เห็นว่าดีที่สุด
และปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ข้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การให้ข้อมูล ข่าวสาร
ความคึกเห็น ข้อเสนอแนะ และเสนอทางเลือกในการปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริหาร
ในการเลือกทางปฏิบัติที่เห็นว่าดีที่สุด
3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 6
4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลการศึกษา และการบริหารงาน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ใดก็ได้ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียน
5. อาจารย์ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ใดก็ได้
ครู-อาจารย์
6. งานบริหารการศึกษา หมายถึง งานหลัก 5 ประการ คือ งานวิชาการ
งานบุคลากรในโรงเรียน งานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน งานเกี่ยวกับ

อาคารสถานที่ ชุมชน การเงินและการให้บริการ งานกิจการนักเรียน

7. งานวิชาการ หมายถึง งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การวิจัย ค้นคว้า ผลิตรายวิชา เอกสารประกอบการเรียน การวัดผล การนิเทศ และการสอน

8. งานบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง การแสวงหา การเลือกสรร การพัฒนา บำรุงรักษา การแต่งตั้ง โยกย้าย และให้ออก

9. งานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง งานทุกประเภทที่โรงเรียนจัดทำเนืองนิจ เพื่อดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน และที่โรงเรียนพยายามออกไปรู้จัก เข้าใจ ให้ความร่วมมือ และให้บริการทางวิชาการ วิชาชีพแก่ชุมชน

10. งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ชุมชน การเงินและการให้บริการ หมายถึง งานอาคารสถานที่ งานสำนักงานและงานบริการทุกประเภท มีงานธุรการ งานการเงิน และบัญชี งานพัสดุ งานทะเบียน งานห้องสมุด งานโสตทัศนศึกษา งานแนะแนว สวัสดิการ

11. งานเกี่ยวกับกิจการนักเรียน หมายถึง งานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ การจัดสวัสดิการนักเรียน การแนะแนว การส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร สุขภาพอนามัย และความประพฤติของนักเรียน

12. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน ซึ่งอยู่ในเขตการศึกษา 6

13. เขตการศึกษา 6 หมายถึง จังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 6 ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ ชัยนาท ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อัญญา อ่างทองและอุทัยธานี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในการปรับปรุง การตัดสินใจสั่งการในโรงเรียนให้บรรลุภารกิจ เป้าหมายของโรงเรียน และสอดคล้อง กับความต้องการของอาจารย์

2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการเลือกใช้ภาวะผู้นำ ให้เหมาะสมกับการบริหารงานในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

1. กลุ่มผู้บริหาร ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 17 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 68 คน รวม 85 คน

2. กลุ่มอาจารย์ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) แล้วให้ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นตัวแทนของประชากรอย่างแท้จริงด้วยการเลือกสุ่มอย่างง่าย จากทุกหมวดวิชา ในแต่ละโรงเรียน สำหรับวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยกำหนดโดยใช้ตารางกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างประชากรของ Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็น ครู-อาจารย์ จำนวน 317 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 402 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความถี่ของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ ในการบริหารการศึกษา 5 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากรในโรงเรียน งานชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน งานอาคารสถานที่ ธุรการการเงินและการให้บริการ งานกิจการนักเรียน

การสร้างแบบสอบถามได้มาจากการศึกษาเอกสาร บทความ หนังสือ และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการทัศนใจ การมีส่วนร่วมในการทัศนใจ และการบริหารการศึกษาในโรงเรียน

การแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษาร่วมกับ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ความเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลอง ใช้หาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับ สมบูรณ์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 6 ทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลค่านิสานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับความต้องกรมีส่วนร่วมในการทัศนใจสั่งการของอาจารย์ วิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละกระทงคำถาม และวิเคราะห์เป็นรายค่าน แล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์โดยใช้การทดสอบค่า ที (t-test)

ลำดับขั้นในการ เสนอรายงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ลำดับขั้นตอนในการ เสนอรายงานการวิจัยไว้ ดังนี้

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของ การวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและลำดับขั้นในการ เสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 2 เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการทัศนใจสั่งการ การมีส่วนร่วมในการทัศนใจสั่งการ งานบริหาร การศึกษา 5 คำน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เสนอการวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 เสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายและข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

บรรณานุกรม แสดงรายการเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าในการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วยหนังสือจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและประวัติของผู้วิจัย